

z p r a v o d a j

XVII. ročník

10

2006

- 2 Editorial
Rozhodnutí Evropské komise o ustavení pracovní skupiny pro vícejazyčnost, vyhlášení roku 2007 za Evropský rok rovných příležitostí pro všechny ...
- 3 Skillsnet – mezinárodní síť
Informace o síti, která byla v roce 2004 založena v Cedefopu.
- 4 Litva a její vzdělávací systém
Dějiny Litvy, schéma a popis vzdělávacího systému, hlavní úkoly litevského školství do roku 2012.
- 7 Evropská unie a vícejazyčnost
Jazyky v EU, učení se cizím jazykům, podporování jazykové rozmanitosti.
- 8 Eurostat a stárnutí Evropy
Statistické údaje o obyvatelích starších 65 let, zveřejněné ke dni seniorů (1. října).
- 9 Cedefop a jeho historie
Třicet let působení Evropského střediska pro rozvoj profesní přípravy očima jednoho z pracovníků.
- 11 Duální studijní obory jako klíč k profesi
Chvála studijních oborů s integrovanou profesní přípravou v Německu, v nichž se střídá vyučování ve škole s praktickou přípravou v podnicích.
- 13 Škola může způsobit chorobu
Výsledky průzkumu stresových faktorů u školních dětí v Německu.
- 14 Co nového v časopisech
European journal of vocational training, 2006, č. 38
- 14 Nové knihy v knihovně
EURYDICE, BIBB, NÚOV, Portál, Grada...
- 16 Zajímavé internetové adresy
FreQueNz, Nové adresy institucí Evropské unie, Česko-litevský a litevsko-český slovník, Jazyky v Evropě na webových stránkách BBC.

Editorial

Prapodiivné zvíře na obrázku je symbolem jazykové rozmanitosti Evropské unie. V článku na straně sedm se dočtete o rozhodnutí Evropské komise ustavit pracovní skupinu pro multilingvizmus. Tento termín bylo samozřejmě nutné přeložit do jednotlivých úředních jazyků tak, aby překlad byl zároveň dokladem jazykové rozmanitosti. V českém překladu tiskové zprávy byly na různých místech použity dva výrazy: mnohojazyčnost a vícejazyčnost.

V Akademickém slovníku cizích slov (1995) je termín multilingvizmus vysvětlen jako „aktivní užívání více jazyků, zpravidla mateřského a cizích, společností nebo jednotlivcem, mnohojazyčnost, vícejazyčnost“. Vybrali jsme si termín vícejazyčnost ze dvou důvodů. Většina jazyků, které první část složeniny (tj. multi) překládají, používá ekvivalent českého „více“. A slovo „více“ je neutrální, zatímco „mnoho“ může někdy znamenat i příliš.

Evropská komise vyhlásila rok 2007 za Evropský rok rovných příležitostí pro všechny. V průběhu tohoto roku dojde určitě i na vícejazyčnost. Hlavní navržená témata pro tento rok jsou čtyři: zvýšit povědomí lidí o právu na rovnost a nediskriminaci; podněcovat debatu o tom, jak zvýšit účast skupin lidí, kteří jsou dosud ve společnosti málo zastoupeni; oslavovat a přijímat rozmanitost; podporovat větší soudržnost ve společnosti s pomocí respektu a tolerance.

Dva příspěvky v tomto čísle jsou věnovány Cedefopu. Jedním z nich je ohlédnutí Burkarta Sellina za třiceti lety práce Cedefopu, kde je jedním z předních odborníků především v oblasti vývoje a srovnávání kvalifikací. Cedefop byl založen v Berlíně, a proto v tomto mezinárodním středisku byli nejvíce zastoupeni němečtí pracovníci. Již tenkrát se však rozhodli uplatnit „vícejazyčnost“ a neoficiálním úředním jazykem se tak stala francouzština, z níž je odvozen i akronym Cedefop (Centre européen pour le développement de la formation professionnelle). Druhým příspěvkem je informace o mezinárodní síti Skillsnet, která byla v Cedefopu ustavena v roce 2004 a může připomínat činnost bývalé sítě Ciretoq.

Článek o vzdělávacím systému v Litvě čerpal mimo jiné z hezky graficky upravené brožurky, kterou vydalo litevské Ministerstvo školství a vědy. Ta je v elektronické podobě k dispozici v knihovně. Z této publikace jsme převzali i stručnou historii Litvy, která není u nás všeobecně známá a přitom nám může být leckdy povědomá. Těm, kterým se stále pletou anglické názvy Litvy a Lotyšska, znovu připomínáme, že Latvia je Lotyšsko (Latvian je anglicky lotyština, lotyšsky latviešu valoda), kde je hlavním městem Riga, a Litva je anglicky Lithuania (Lithuanian je anglicky litevština, litevsky lietuvių kalba), kde je hlavním městem Vilnius. Vzhledem k tomu, co si myslíme o lidech, kteří nedokáží umístit Českou republiku na mapu, je dobré udělat si přehled alespoň v Evropě, aby si jiní nemysleli totéž o nás. K tomu může pomoci aktualizovaný přehled evropských zemí a jazyků uvedený na stránkách BBC – viz rubrika Zajímavé internetové adresy.

Dva příspěvky se dotýkají otázek duševního a tělesného zdraví. Informace Eurostatu spíše nepřímo, nicméně údaje o tom, ve kterých evropských zemích mají obyvatelé největší šanci se v poměrném zdraví dožít 75 let, jsou někdy dost překvapivé. Krátký článek o tom, že škola je největším stresovým faktorem u dětí, již tak překvapivý není, o to víc by bylo dobré se zamyslet nad tím, co by se s tím dalo udělat.

AK

Skillsnet – mezinárodní síť

Skillsnet je mezinárodní síť spravovaná Cedefopem, která se zabývá včasným rozeznáváním budoucích potřeb kvalifikací. Političtí činitelé a odborníci z praxe musí rychle reagovat na nové a měnící se požadavky na dovednosti a kompetence. K tomu potřebují spolehlivé informace poskytované výzkumem, který proto má zásadní úlohu při utváření vzdělávání zaměřeného na budoucnost.

Proces evropské integrace a rozšiřování EU ještě zdůrazňuje význam dostupnosti informací o trendech ve vývoji dovedností a kompetencí. Relevantní výsledky výzkumu mohou podpořit rozvoj evropské znalostní společnosti i dosažení různých cílů stanovených v evropských strategiích zaměstnanosti a celoživotního vzdělávání.

Skillsnet shromažďuje výzkumné pracovníky a jiné zainteresované lidi z celého světa. Ti se vzájemně seznamují s výsledky a metodami výzkumu a analýzy nových a měnících se potřeb kvalifikací a se střednědobými i dlouhodobějšími vyhlídkami kvalifikací dostupných na trhu práce a diskutují o nich.

Síť poskytuje fórum pro nové činnosti a projekty v oblasti časné identifikace potřeb kvalifikací tím, že vnáší do problému multidisciplinární a mezinárodní hledisko. O výsledcích výzkumu se diskutuje s politickými činiteli, odborníky, vzdělávacími institucemi, úřady práce a se sociálními partnery, kteří se podílejí na identifikaci potřeb kvalifikací a na jejich přenesení do vzdělávací politiky a praxe.

Základním jazykem informační platformy a sítě je angličtina, některé dokumenty jsou však v jiných jazycích.

Přístupy, metody a cílové skupiny

Výzkumy a analýzy se provádějí na národní, regionální, místní, odvětvové a oborové úrovni, analyzují se těžké kvalifikační potřeby specifických cílových skupin, např. lidí s nízkou kvalifikací, ohrožených nezaměstnaností, invalidních, minoritních skupin obyvatelstva apod.

Přístupy a metody zahrnují hlavně šetření podniků a pracovních sil na různých úrovních, techniky předpovídání budoucích potřeb kvalifikací, případové studie, analýzy inzerátů volných míst, dotazování expertů, scénáře a observatoře zabývající se vývojem kvalifikací. Podobnosti vyskytující se v různých geografických oblastech, odvětvích a povoláních pomáhají identifikovat společné evropské nebo mezinárodní trendy v požadavcích na kvalifikace. Příkladem je turismus, logistika a nové technologie (např. biotechnologie, palivové články atd.). Při výzkumu a analýzách se dává přednost

celostním přístupům a inovativním řešením, která si poradí s časovou prodlevou mezi změnou v poptávce a politickou a realizační odezvou.

Přenos výsledků výzkumu do politiky a uskutečnění reformy má klíčový význam a zapojuje všechny aktéry (politické činitele, sociální partnery, vzdělávací instituce a výzkumné pracovníky) tak, aby se zajistila přijatelnost a legitimnost reformy.

Historie vzniku *Skillsnet*

Evropské i neevropské země mají různou úroveň zkušeností s anticipací dovedností a kompetencí a přístupy k analýzám v této oblasti se značně liší. Informace o činnostech a výsledcích je někdy těžké získat nejen kvůli jazykovým problémům. Elektronická platforma se zaměřuje na zlepšování transparentnosti, posilování výměny informací a expertů a na podporu spolupráce mezi zeměmi.

Cedefop vytvořil *Skillsnet* v roce 2004. Předcházela tomu spolupráce s německými partnery z *FreQueNz-Network*¹. V roce 2002 uspořádal Cedefop spolu s *FreQueNz-Network* v Berlíně mezinárodní konferenci, která poskytla ucelený přehled o příbuzných iniciativách v evropských zemích. O rok později se konala v Soluni druhá konference, které se zúčastnili političtí činitelé, výzkumní pracovníci a odborníci z 24 zemí. Diskutovalo se o aktivitách prováděných v některých zemích a účastníci se shodli na založení sítě.

V rámci sítě jsou pořádány tematické semináře a konference a jsou uskutečňovány společné projekty. Materiály z konferencí a seminářů jsou k dispozici na webové stránce sítě.

Členové sítě se podílejí o své zkušenosti, metodické přístupy a výsledky zkoumání prostřednictvím elektronické platformy, kterou moderuje tým Cedefopu. Fórum je využíváno také pro vytváření společných projektů, zveřejňování žádostí o spolupráci a k rozšiřování výsledků výzkumu.

V letošním roce vyšlo první číslo periodika *Skillsnet newsletter*. Kromě toho *Skillsnet* publikuje také monografie, které vydává Cedefop. Dvě z nich jsou k dispozici v knihovně NÚOV.²

¹ Anticipační postup při výzkumu vývoje kvalifikací. Zpravodaj, 2002, č. 12, s. 8. Viz též rubrika Zajímavé internetové adresy v tomto čísle.

² Abicht, Lothar – Freikamp, Henriette – Schumann, Uwe: Identification of skill needs in nanotechnology. [Zjišťování kvalifikačních potřeb v nanotechnologii.] Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2006. 67 s. (Cedefop Panorama series ; Sv. 120) ISBN 92-896-0429-8 Sg. 26031

Trends and skill needs in tourism. [Trendy a potřeba kvalifikací v turismu.] Olga Strietska-Ilina, Manfred Tessaring (eds). Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2005. 139 s. (Cedefop Panorama series. Sv. 115) ISBN 92-896-0415-8 Sg. 25739

Prameny:

Skillsnet Newsletter, 2006, Spring, s. 1-4. (V knihovně.)

http://www.trainingvillage.gr/etv/Projects_Networks/skillsnet/

Litva a její vzdělávací systém

Litva má rozlohu 65 300 km² a je rozdělena do deseti krajů.¹ Hlavní město je Vilnius. Počet obyvatel: 3 440 000 (83,5 % Litevci, 6,7 % Poláci, 6,3 % Rusové, 1,2 % Bělorusové). Republika Litva je parlamentní demokracie, hlavou státu je prezident volený ve všeobecných volbách na pět let. Ministerský předseda je jmenován prezidentem a schvalován parlamentem (Seimas). Parlament je volen

každé 4 roky. Měna: litas (LTL).

Stručná historie Litvy

1. až 2. století Baltské kmeny čile obchodovaly s Římskou říší. Hlavní komoditou byl jantar. Vznikla jantarová stezka spojující Baltické moře a Římskou říši.

1009 Název Litvy byl poprvé zmíněn v písemném dokumentu (*Quedlinburské letopisy*).

1236 Kolem tohoto roku se litevské země sjednotily a litevská armáda vytáhla do boje s řádem německých rytířů a řádem mečovým (livonským).

6. 7. 1253 Velkokníže Mindaugas byl korunován králem Litvy (státní svátek).

1323 Litevský velkokníže Gediminas v dopise papeži vyslovil přání být pokřtěn. Na jeho pozvání se v Litvě usídlili řemeslníci a zemědělci z Lübecku, Magdeburgu, Kolína nad Rýnem a z jiných evropských měst.

1363 Armáda vedená velkoknížetem Algirdasem porazila Zlatou hordu, která napadla Litvu a Evropu.

14. 8. 1385 V Krevě byla uzavřena polsko-litevská smlouva zakládající unii Litevského velkoknížectví a Polského království.

1387 Založení vilenského biskupství.

1397 První škola otevřená ve Vilniusu.

15. 7. 1410 Porážka řádového vojska polsko-litevskou armádou v bitvě u Grunwaldu.

1539 Založení první postsekundární školy.

1547 Publikování první litevsky psané knihy – katechismu Martynase Mažvydase.

1. 7. 1569 Lublinská (polsko-litevská) unie.

1579 Založení vilenské univerzity přeměnou jezuitského kolegia.

1791 Vyhlášení ústavy Lublinské unie.

1793 Založena Vzdělávací komise – předchůdce dnešního Ministerstva osvěty a vědy.

1795 Třetí dělení Polska, připojení Kuronského vodství k Rusku.

1830 První polské povstání, po jeho potlačení rusifikační opatření na Litvě, mj. zrušení vilenské univerzity (1832).

1863 Druhé polské povstání; po jeho potlačení tvrdé protipolské a protilitevské represálie carských úřadů; důsledkem však byla i agrární reforma, výhodnější pro litevské rolníky než pro rolníky v samotném Rusku.

1864 Zákaz litevského tisku. Pašeráci knih přinášeli do Litvy zakázané modlitební knihy, slabikáře a beletrii. V litevských vesnicích se objevily ilegální školy, v nichž se děti učily číst a psát rodným jazykem.

1883–1886, 1889–1905 Vydávání prvních litevských osvětových časopisů *Aušra* (Úsvit) a *Varpas* (Zvon), které byly tištěny v Prusku a pašovány do Litvy.

1904 Zrušení zákazu tisku litevských knih latinkou.

1906–1909 Vrcholné tvůrčí období slavného hudebníka a malíře Mikalojuse Konstantinase Ėiurlionise.

16. 2. 1918 Proklamace litevské nezávislosti.

1933 Litevští piloti Steponas Darius a Stasys Girėnas přeletěli Atlantický oceán v té době nejpřesnějším letem na světě a druhým nejdelším bez mezipřistání.

15. 6. 1940 Začátek sovětské okupace Litvy.

1941 Zahájení masových deportací Litevců na Sibiř.

22. 6. 1941 Německá vojska okupovala Litvu.

23. - 25. 6. 1941 Litva povstala proti sovětské okupaci a vyhlásila autonomní prozatímní vládu.

1944 červenec – srpen Rudá armáda obsadila Litvu.

1944-1953 Represe, masové deportace Litevců do sibiřských gulagů (kolem 300 000 obětí), znárodnění zemědělství a průmyslu; partizánská válka.

1945-1955 Litevci, kteří uprchli na Západ (většinou do USA), vytvořili politické a kulturní organizace na podporu Litvy a litevské identity.

1972 Zahájeno ilegální vydávání „Kroniky katolické církve v Litvě“, která proklamovala svobodu slova.

14. 5. 1972 Romas Kalanta, 19letý student, se upálil v Kaunasu na protest proti sovětské okupaci.

V různých částech země propukly spontánní demonstrace. Bylo uvězněno kolem 400 lidí.

23. 8. 1988 Manifestace na protest proti sovětské okupaci se ve Vilniusu zúčastnilo přes 200 000 lidí.

23. 8. 1989 Miliónový lidský řetěz se spojil napříč Pobaltím.

11. 3. 1990 Obnovení samostatnosti novým demokraticky zvoleným parlamentem.

13. 1. 1991 Sovětská armáda zaútočila na televizní věž; bylo zabito 14 civilistů.

11. 2. 1991 Island jako první země na světě uznal samostatnou Litvu.

2004 Litva vstoupila do Evropské unie a do NATO.

Schéma litevského vzdělávacího systému

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
lopečelis-darželis						pradinė mokykla				pagrindinė mokykla						vidurinė mokykla		universitetas/akademija					
darželis												gimnazija						aukštesnioji mokykla / kolegija					
												2						3					
																		3					
																		4					
																		profesinė mokykla – ISCED 2-4					
* priešmokyklinio ugdymo grupės																							
povinná školní docházka																							

Hlavní úkoly litevského vzdělávání do roku 2012

- Všeobecně přístupné, kvalitní a moderní vzdělávání odpovídající potřebám jednotlivce jako součásti otevřené občanské společnosti a tržní ekonomiky.
- Rovné příležitosti pro všechny děti při přípravě na školní docházku.
- Sociálně spravedlivé učební prostředí pro všechny děti.
- Alespoň 95 % dětí získá kvalitní základní vzdělání.
- Alespoň 95 % dětí se základním vzděláním zůstane ve vzdělávacím systému a absolvuje sekundární vzdělávání nebo získá profesní kvalifikaci žádanou na trhu práce.
- Všechny děti se speciálními potřebami budou mít příležitost učit se v příznivém prostředí.
- Alespoň 60 % mladých lidí získá kvalitní vysokoškolské vzdělání.
- Alespoň 85 % litevské populace v produktivním věku bude mít reálnou příležitost a způsobilost používat informační a komunikační technologie.
- Litevské obyvatelstvo bude mít možnost účastnit se celoživotního vzdělávání.

Litevskou dlouhodobou strategií vzdělávání do roku 2012 schválil Seimas v roce 2003.

Vzdělávaná populace a vyučovací jazyk

Začátkem roku 2005 činil počet 29letých a mladších lidí 1 336 989 (39 % populace). Počet dětí ve věku povinné školní docházky byl 464 379. Úředním vyučovacím jazykem je litevština. Děti z ruské, polské a běloruské menšiny mají vyučování ve své mateřštině. Ve školním roce 2005/06 bylo v jiném jazyce než v litevštině vyučováno 44 832 žáků (8,4 % z celkové počtu žáků). Školy vzdělávající žáky z jazykových menšin se řídí základním kurikulem schváleným Ministerstvem školství a vědy, které mohou doplňovat etnicko-kulturními prvky.

Administrativní řízení a rozsah veřejně financovaného vzdělávání

Ve školním roce 2005/06 navštěvovalo 99,5 % žáků školy financované z veřejných prostředků. Soukromé školy udržují jejich zřizovatelé. Ministerstvo školství a vědy odpovídá za vytváření a realizaci vzdělávací politiky a definuje kritéria pro přidělování finančních prostředků. V roce 2002 byl zaveden nový systém financování všeobecně vzdělávacích škol, který je založen na přidělování prostředků na jednoho žáka („žakovský košík“). Kromě toho jsou přidělovány finance na zařízení škol, fondy určené na realizaci programů nebo projektů a školy též financují sponzoři. Fondy na „žakovské košíky“ jsou přidělovány obcím jako zacílené dotace. Jsou používány na realizaci vzdělávací politiky,

tn. na odměňování učitelů, administrativních pracovníků, sociálních pracovníků a knihovníků, na nákup učebnic a učebních pomůcek a na další vzdělávání učitelů.

Odpovědnost za správu a organizaci školství má vláda a regionální a místní orgány.

Evaluační či inspekční škol není pověřen žádný samostatný úřad. Je prováděna na různých administrativních úrovních podle druhů škol a koordinována ministerstvem. Od září 2004 se ve všech všeobecně vzdělávacích školách používá metoda interního auditu. V současnosti probíhá reforma externí evaluace škol. Tato opatření mají zajistit kvalitu vzdělávání ve všeobecně vzdělávacích školách.

Vzdělávání po povinné školní docházce

Druh školy	věk žáků
<i>Gimnazija</i> (gymnázium)	17-19 let
<i>Vidurinė mokykla</i> (střední všeobecně vzdělávací škola)	17-19 let
<i>Profesinė mokykla</i> (střední odborná škola)	17-20 let
<i>Profesinė mokykla</i> (vyšší odborná škola)	19-21 let

Přijímací kritéria

Pro vstup do *vidurinė mokykla* a *profesinė mokykla* je podmínkou závěrečné vysvědčení z povinného vzdělávání. Žáci se mohou hlásit do školy podle vlastního výběru. Přijetí do vyšší odborné školy je podmíněno závěrečným vysvědčením ze střední školy (*brandos atestatas*).

Obsah vzdělávání

Kurikula *gimnazija* a *vidurinė mokykla* jsou stanovena na národní úrovni. Povinné předměty jsou pro všechny žáky stejné. Ve školním roce 2000/01 byly zavedeny čtyři kurikulární oblasti: humanitní (*humanitarinis profilis*), matematická a přírodovědná (*realinis profilis*), umělecká (*menų profilis*) a technická (*technologinis profilis*). Počet vyučovacích hodin jednotlivých předmětů závisí na zaměření a na úrovni vyučování, kterou si žáci volí buď základní (B = *bendrasis*), nebo rozšířenou (I = *išplėstinis*).

Odborné školy si vytvářejí vlastní kurikula na základě směrnic stanovených ministerstvem. Počet hodin povinných všeobecně vzdělávacích předmětů je stejný jako ve všeobecně vzdělávacích školách. Učitelé si mohou vybrat vyučovací metody a učebnice (ze seznamu

schváleného ministerstvem pro všeobecně vzdělávací předměty).

Do všech kurikul odborného vzdělávání byl zaveden modul podnikatelství. Informační technologie a cizí jazyky byly integrovány do odborných předmětů, nebo jsou poskytovány jako samostatné moduly. V roce 2003 byla přijata nová struktura standardů odborného vzdělávání a přípravy (OVP). Ve školním roce 2003/04 bylo připraveno a schváleno 55 nových standardů OVP tak, aby se odborné vzdělávání přizpůsobilo potřebám trhu práce, a tím se usnadnil přechod ze školy do zaměstnání.

Ukončování studia

Závěrečné zkoušky ve středním všeobecném vzdělávání stanovuje Národní zkušební středisko. Zkouška je povinná. Po úspěšném složení zkoušky je žákům uděleno vysvědčení *brandos atestatas*, které umožňuje přístup do postsekundárního a vysokoškolského vzdělávání. Studium v odborných školách je ukončováno závěrečnou zkouškou (teoretickou a praktickou), jejíž obsah se liší v závislosti na kurikulu. Žáci získají certifikát (*kvalifikacijos pažymėjimas*) nebo diplom (*profesinio mokymo diplomas*), které opravňují k výkonu povolání.

„Žluté autobusy“

Program s názvem „Žluté autobusy“ byl zahájen v roce 2000. Ministerstvo školství a vědy v rámci tohoto programu nakoupilo autobusy přizpůsobené pro přepravu žáků. V roce 2004 bylo v provozu celkem 200 těchto vozidel.

Autobusy jsou používány pro přepravu dětí se speciálními potřebami a žáků, kteří bydlí daleko od školy. Kromě toho jsou používány při školních výletech a mimoškolních činnostech.

¹ Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos, Vilniaus.

Prameny:

Education in Lithuania. Vilnius, Ministry of Education and Science 2004. 24 s.

Lithuania September 2006. National summary sheets on education systems in Europe and ongoing reforms. Brussels, Eurydice 2006. 8 s.

www.eurydice.org

Evropská unie a vícejazyčnost

Z původního Evropského společenství se šesti státy a čtyřmi úředními jazyky je dnes Unie, která je složena z 25 členských států a používá 20 úředních jazyků, do nichž jsou překládány všechny významnější dokumenty.

Předpokládá se, že příští rok přistoupí k EU Bulharsko a Rumunsko a úředním jazykem se konečně stane také irština. Počet úředních jazyků se tím zvýší na 23. Uvedené číslo však zdaleka nevystihuje celou jazykovou rozmanitost EU. Ta má v současné době téměř 500 milionů obyvatel a na jejím území existuje cca 80 původních evropských jazyků, z nichž například katalánština, baskičtina nebo již zmíněná irština jsou mateřštinou pro milióny lidí.

Evropská komise přijala 20. září 2006 rozhodnutí ustavit na vysoké úrovni pracovní skupinu pro vícejazyčnost. Zpráva o tom byla zveřejněna ve všech dvaceti úředních jazycích. Je tak možné porovnat, jak se termín „vícejazyčnost“ překládá. Největší skupinu tvoří termíny odvozené z latiny: *multilingualism* (en), *multilinguisme* (fr), *multilingüismo* (es), *multilinguismo* (it, pt), *il-Multilingwiżmu* (mt). Pak je tu slovanská čtveřice: *viacjazyčnosť* (sk), *večjezičnost* (sl), *wielojezyczność* (pl), k níž se připojuje naše „vícejazyčnost“. Následují dvojice, které mají podobnou alespoň první část složeniny: *Mehrsprachigkeit* (de), *meertaligheid* (nl); *fler-sprogethed* (da), *flerspråkighet* (sw), *daugiakalbystės* (lt), *daudzvalodības* (lv). Výrazy používané ve zbývajících čtyřech jazycích jsou rozdílné.

Skupina, kterou tvoří 11 odborníků z celé Evropy, byla vytvořena v reakci na sdělení z roku 2005 „Nová rámcová strategie pro vícejazyčnost“, jež vyzvalo k ustavení skupiny na vysoké úrovni, která by komisaři pro vzdělávání, odbornou přípravu, kulturu a vícejazyčnost poskytovala poradenství „při vytváření iniciativ, jakož i nové podněty a nápady v rámci komplexního přístupu k vícejazyčnosti v Evropské unii“.

Skupina se má zaměřit na témata, která nespádají do obvyklých kompetencí vládních skupin jazykových odborníků. Například na vztahy mezi jazyky a výzkumem, jazyky a sdělovacími prostředky, jazyky v podnikatelské sféře, využití nových technologií pro překládání a tlumočení, i na strategie podporující studium jazyků. Svou činností má skupina významně přispět k podpoře a zachování evropského vícejazyčného dědictví.

První sdělení týkající se vícejazyčnosti přijala Evropská komise v listopadu 2005. Jeden z klíčových návrhů obsažených v tomto sdělení spočíval ve vytvoření skupiny odborníků pro vícejazyčnost. Ustavená skupina

zahrnuje členy, kteří jsou politicky nezávislí a nezastupují zájmy jednoho národa či jazyka. Doporučení skupiny budou předložena 26. září 2007 (Evropský den jazyků).

Podle šetření Eurobarometru¹ považuje 83 % občanů EU znalost více jazyků za výhodu. Přes dvě třetiny z nich si myslí, že výuka jazyků by měla být politickou prioritou. Tři čtvrtiny jsou přesvědčeny o tom, že mladí lidé se musí učit cizím jazykům a že by s tím měli začít co nejdříve. Na úrovni EU bylo jako obecný cíl stanoveno, že děti by se měly kromě svého rodného jazyka učit alespoň dvěma cizím řečem.

Šetření Eurobarometru však vychází pouze z toho, jak lidé sami hodnotí své vlastní jazykové schopnosti. Je však třeba získat reálné údaje o účinnosti školských systémů v oblasti výuky cizích jazyků. Proto byly vypracovány indikátory pro jazykovou způsobilost. První spolehlivé údaje o jazykové způsobilosti žáků při ukončení povinné školní docházky budou k dispozici za dva roky.

Evropská komise usiluje o vypracování společného základu kompetencí a hodnot učitelů jazyků. Nedávno byl zveřejněn dokument s názvem Evropský profil vzdělávání učitelů jazyků.

Jednou z možností jazykového vzdělávání je integrovaná výuka obsahu a jazyka. Ta je mnohdy považována za velmi vhodný způsob, jak dostat lidi do kontaktu s cizími jazyky. (Viz též metoda CLIL²).

Dobré jazykové znalosti umožňují vyšší mobilitu a zlepšují tak vyhlídky na získání zaměstnání. Náklady na jazykové vzdělávání mohou být vysoké jak pro společnost, tak pro jednotlivce. Jedná se však o dobrou investici.

Podle návrhu Evropské komise se rok 2008 má stát Evropským rokem dialogu mezi kulturami. Při tomto dialogu budou jazykové znalosti nezbytné.

¹ Viz *Zpravodaj*, 2006, č. 2, s. 6 a 2005, č. 12, s. 8.

² *Zpravodaj*, 2003, č. 10, s. 6 a č. 9, s. 4.

Prameny:

<http://ec.europa.eu>

<http://www.evropska-unie.cz>

<http://europa.eu/languages/cs/home> (Pozor: na českých stránkách je stále ještě na listě přehozena lotyština s litevštinou.)

Eurostat a stárnutí Evropy

Generální shromáždění OSN vyhlásilo v prosinci 1990 Mezinárodní den seniorů (*International Day of Older Persons*), který se od té doby slaví 1. října. U příležitosti letošního dne seniorů zveřejnil Eurostat statistické údaje o obyvatelstvu EU ve věku nad 65 let.

V 25 zemích EU se očekává, že se počet obyvatel ve věku 65 let a starších v letech 1995 (66 miliónů) až 2050 (135 miliónů) zdvojnásobí. V roce 2050 budou podle předpokladů do této věkové skupiny patřit tři lidé z deseti.

V roce 2005 představovala skupina osob ve věku 65 a více let 17 % celkového počtu obyvatelstva v EU25, zatímco v roce 1995 pouze 15 %. K členským státům s nejvyšším podílem této věkové skupiny patřilo v roce 2005 Německo (19 %), Itálie (19 %) a Řecko (18 %),

na opačném konci žebříčku se nacházelo Slovensko (12 %), Kypr (12 %) a Irsko (11 %).

V roce 2005 se ve věkové skupině 65-74 let zjišťovalo procento lidí, kteří v posledních třech měsících používali Internet. Průměr EU činil 12 %, nejvyšší míra byla v Nizozemsku (34 %), v Česku jen 2 %.

Tabulka ukazuje předpokládanou délku zdravého života po 65 letech pro muže a ženy v jednotlivých státech Evropské unie a míru zaměstnanosti lidí od 60 do 69 let.

	Počet obyvatel ve věku 65 let a starších v %, rok 2005	Předpokládaná délka zdravého života po 65 letech, rok 2003 (ČR, Malta a Polsko rok 2002)		Míra zaměstnanosti jako procento celkové populace ve stejné věkové skupině, rok 2005	
		muži	ženy	60-64 let	65-69 let
EU 25	17			26,7	8,2
EU 15	17	10,1	10,7	27,8	8,1
Belgie	17	11,7	12,6	17,0	2,5
Česká republika	14	9,5	10,0	22,3	7,9
Dánsko	15	8,4	9,9	36,7	14,4
Německo	19	10,8	9,2	27,8	6,3
Estonsko	16			43,9	18,3
Řecko	18	9,9	10,5	30,8	9,4
Španělsko	17	11,3	12,5	31,8	4,4
Francie	16	8,2	8,9	13,0	3,0
Irsko	11	10,1	10,4	42,9	15,3
Itálie	19	11,9	14,4	18,1	7,2
Kypr	12	12,6	11,5	37,9	19,8
Lotyšsko	17			31,9	18,7
Litva	15			36,9	7,6
Lucembursko	14			12,6	
Maďarsko	16	6,1	7,2	15,0	3,6
Malta	13	9,9	10,3	15,5	
Nizozemsko	14	9,2	9,5	25,0	10,3
Rakousko	16	10,2	12,2	13,7	5,2
Polsko	13	9,2	11,4	18,3	10,2
Portugalsko	17	8,4	7,7	41,3	28,4
Slovensko	15			15,5	11,1
Slovensko	12			12,7	2,4
Finsko	16	6,5	7,1	33,9	5,8
Švédsko	17	8,9	10,4	56,8	14,6
Spojené království	16	8,2	9,6	42,0	14,5

Poznámka: Data uvedená kurzívou mohou být ovlivněna malou velikostí vzorku.

Pramen: <http://europa.eu/rapid>

Cedefop a jeho historie

Cedefop loni oslavoval 30 let od svého založení. Zpravodaj se při této příležitosti stručně zmínil o jeho relativně krátké historii v editorialech únorového a listopadového čísla. Nyní se na historii Cedefopu podíváme znovu očima Burkarta Sellina, který v tomto Evropském středisku pro rozvoj profesní přípravy pracuje již třicet let. Časopis Cedefop Info s ním přinesl rozhovor, na jehož základě jsme připravili tento článek.

Založení Cedefopu

Cedefop byl založen v polovině 70. let a jeho politickým základem byl vedle Římské smlouvy a zakládajícího nařízení¹ první sociální akční program z roku 1974, který EHS přijalo v době ropné krize.² Cedefop zahájil činnost v roce 1976 v Západním Berlíně. Hlavními oblastmi, na něž se akční program zaměřil, byly rovné příležitosti pro ženy, opatření proti prudkému nárůstu nezaměstnanosti mládeže a integrace druhé generace imigrantů, v té době především ze Španělska, Portugalska, Itálie a Řecka. Kromě všeobecných informačních a dokumentačních aktivit se Cedefop až do poloviny 80. let zabýval problematikou těchto tří oblastí.

Zaměření činnosti

Mládež jako cílová skupina je v průběhu dosavadního fungování Cedefopu neustále ve středu pozornosti. Jedním ze základních principů je právo mladých lidí na uznávanou profesní přípravu po ukončení povinného vzdělávání. Tento princip byl v průběhu let znovu potvrzován, přestože v posledních letech se, především v důsledku nárůstu dlouhodobé nezaměstnanosti lidí s nízkou kvalifikací, přesunul důraz na další vzdělávání a celoživotní vzdělávání dospělých. Bohužel úspěch na tomto poli je dosti skromný, protože míra nezaměstnanosti mládeže o hodně překračuje deset nebo dokonce dvacet procent.

Naproti tomu bylo dosaženo značného pokroku v oblasti rovných příležitostí pro ženy a dívky v odborném vzdělávání. Ačkoliv jsou ženy stále méně zastoupeny v některých oborech (matematika a přírodní vědy) a ve vedoucích pozicích, prosadily se ve většině povolání včetně typicky „mužských“. Je tomu tak částečně díky příslušným směrnicím a připravenosti členských států tyto směrnice realizovat. Cedefop k tomuto vývoji v oblasti odborného vzdělávání také přispěl.

V oblasti integrace etnických menšin a migrantů do vzdělávání a profesní přípravy dosud nebylo dosaženo stanovených cílů.

Standardy profesní přípravy

Začátkem 80. let se Cedefop zabýval dalším problémem uvedeným v zakládajícím nařízení, a to přibližováním standardů profesní přípravy z hlediska vzájemného uznávání certifikátů a dalších dokumentů osvěd-

čujících absolvování profesní přípravy. Volný pohyb a právo usadit se a provozovat praxi v kterékoliv zemi Evropského společenství nebyl zpochybňován u pracovníků ve svobodných povoláních. Situace zaměstnanců tak jasná nebyla. Na základě rozhodnutí Rady o srovnatelnosti profesních kvalifikací v členských státech ES dostal Cedefop za úkol vybudovat zamýšlený informační systém zpočátku na úrovni kvalifikovaných dělníků. Tento úkol byl splněn v průběhu let 1986-1992, tzn. k datu vytvoření vnitřního trhu. Bylo zpracováno přibližně 200 povolání kvalifikovaných dělníků v 19 odvětvích průmyslu a služeb. Povolání ve zdravotnictví a sociální péči byla z tohoto srovnávání vyloučena, protože jejich výkon se řídil směrnicemi ze 60. a 70. let. Práce byla založena na otevřeném postupu a probíhala v úzké spolupráci s odborníky jmenovanými tehdejšími 11 členskými státy nebo nominovanými sociálními partnery. V Cedefopu proběhla dvou denní konference, které se zúčastnili experti a lingvisté, a kde byly konsensem přijaty překlady profilů povolání a seznamy činností přeložené do tehdejších devíti úředních jazyků.³ Na konferenci byly poprvé použity počítače a laptopy, které značně usnadnily práci v průběhu jednotlivých schůzí.

Členské státy ES se zavázaly k vytvoření informačního systému o srovnatelnosti profesních kvalifikací založeného na těchto profesních profilech a k jeho zpřístupnění zainteresované veřejnosti. V Německu byl příslušný materiál zpracován ve spolupráci Cedefopu se Spolkovým ústavem práce (*Bundesanstalt für Arbeit* – BAA), a podobně tomu bylo i v dalších zemích. Podle této dokumentace pak mohli pracovníci s určitou kvalifikací žádat o místo v jiné členské zemi ES.

Celý systém však nakonec ustrnul ze dvou důvodů. Některé členské státy ES chtěly chránit své vlastní pojetí povolání, a proto mohly zpracovat profesní činnosti jen pro některé profily. Dosud neexistuje jednotné pojetí „povolání“ v celém EU. Navzdory existenci Mezinárodní standardní klasifikace povolání (*International Standard Classification of Occupations* – ISCO) nejsou Evropané schopni se shodnout v tom, co to vlastně je povolání, takže evropská klasifikace povolání dosud nevznikla. To brání pokroku v uznávání kvalifikací.

Druhým důvodem byl pád Berlínské zdi (1989), který v Německu způsobil náhlý přesun zájmu směrem k profesním kvalifikacím bývalé NDR. V době spojování obou německých států ustoupily ostatní záležitosti včetně prohlubování ES do pozadí. Francie odstoupila z tohoto procesu, protože její kvalifikační systém na úrovni kvalifikovaných dělníků je mnohem méně formální než v Německu. Obě země byly do té doby hlavními průkopníky celého procesu. Také Maastrichtská smlouva hrála v tomto kontextu svou roli, protože přetvořila kompetence EU v oblasti vzdělávání a profesní přípravy a zastavila harmonizační procesy v této oblasti. Takže jak politické, tak právní důvody zabránily přenosu projektu na vyšší úroveň kvalifikace, např. na techniky a inženýry, a jeho rozšíření do nových členských států, i když rozhodnutí Rady z roku 1985 je stále v platnosti.⁴

Současná politika EU v oblasti odborného vzdělávání a přípravy však převzala některé staré prvky, i když se teď jeví v nové podobě, např. ve formě Evropského rámce kvalifikací a bruggsko-kodaňského procesu zvýšené spolupráce v odborném vzdělávání a přípravě. Směrnice o uznávání profesních kvalifikací z roku 2005 mluví o pěti úrovních kvalifikace, které jsou kompatibilní s referenčním rámcem vytvořeným Cedefopem a doporučeným Radou v polovině 80. let.

Ciretoq

V době, kdy Cedefop sídlil ještě v Berlíně, byl založen Kruh pro spolupráci ve výzkumu trendů v povoláních a kvalifikacích (*Circle for Research Cooperation on Trends in Occupations and Qualifications*), který spojoval výzkumné ústavy z členských států zabývající se touto problematikou.⁵ Tato koncepce byla v praxi velmi úspěšná a síť se zaměřovala podrobněji na některé oblasti, například nové technologie, malé a střední podniky a na spojení mezi systémy zaměstnání a odborného vzdělávání a přípravy. Byly publikovány přehledy sociálních a ekonomických složek profesních a kvalifikačních trendů, metod výzkumu kvalifikací atd. Výzkumná činnost Ciretoq měla vliv i na praktickou politiku v některých zemích. V tom by měla také spočívat role Cedefopu – poskytovat politickým činitelům rady pro řešení střednědobých a dlouhodobých úkolů. Činnost Ciretoq byla ukončena v roce 1999.

Předpokládaným vývojem v oblasti kvalifikací, vzdělávání a trhu práce se do jisté míry zabývají také scénáře, které jsou zpracovávány v Cedefopu. Při této práci je využívána tzv. Delfská metoda.⁶ Podle scénářů, jejichž naplnění je žádoucí, jsou potom voleny odpovídající strategie, které mají vést k naplnění těchto pozitivních scénářů.

Povolání v oblasti informačních a komunikačních technologií

V poslední době se Cedefop zajímá o rozvoj povolání v oblasti IKT, o vývoj hardwaru a softwaru, přičemž spolupracuje se světem práce při zkoumání možných přístupů k rámci kvalifikací v oblasti e-skills a e-kompetencí. Byla ustavena pracovní skupina společně s Evropským výborem pro normalizaci (*Comité européen de normalisation – CEN*) a s Radou evropských profesionálních společností pro informatiku (*Council of European Professional Informatics Societies – CEPIS*) a v úzké spolupráci s Evropskou komisí. Již byly publikovány první výsledky. Pracuje se na specifických profesních a kvalifikačních profilech v této oblasti podle pětiúrovňového modelu a ve vztahu k Evropskému rámci kvalifikací (ERK). Cílem této práce není stanovit společné standardy, ale vytvořit dobrovolný referenční rámec pro členské státy EU i pro další země, a tím např. zlepšit jejich vzdělávací opatření, efektivněji spolupracovat nebo analyzovat a v případě nutnosti ovlivňovat nabídku kvalifikovaných pracovníků a poptávku po nich.

V roce 1994 se Cedefop přestěhoval z Berlína do Soluně. Pro jeho pracovníky to bylo překvapení. Očekávalo se spíše stěhování do Bonnu, kam se po sjednocení Německa přemísťovaly různé instituce (např. BIBB) do budov uvolněných spolkovou vládou, která přesídlila do Berlína. Více než desetileté působení Cedefopu v Řecku se navzdory všem předpokladům neprojevovalo na úrovni počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy v nové hostitelské zemi, která se přes podporu poskytovanou ze strukturálních, zejména středozemních fondů nezvýšila.

Cedefop by měl v budoucnosti hrát aktivnější roli na odvětvové i profesní úrovni. Měl by například spolu s experty a sociálními partnery vytvářet profesní profily, které by mohly střednědobě poskytnout základ pro Evropský katalog povolání, jehož vytvoření je nezbytné pro uvolnění mobility pracovníků v rámci EU. Také by měl spolupracovat při vytváření ERK a kreditního systému. Tyto nástroje již fungují v povoláních vysoké školství.

¹ Regulation (EEC) No 337/75 of the Council of 10 February 1975 establishing a European Centre for the Development of Vocational Training. OJ L 039 13.02.1975 p. 1.

² Council Resolution of 21 January 1974 concerning a social action programme. OJ C 13 12.02.1974, p. 1-4.

³ Profily povolání a seznamy činností byly ve VÚOŠ přeloženy do češtiny, viz publikace: Srovnávací přehled popisů pracovních činností, jimiž se charakterizují vybraná povolání v ES a odpovídající obory přípravy v České republice. II. výstup grantového

úkolu *Standards v odborném školství*. Praha, Výzkumný ústav odborného školství 1994. 381 s.

⁴ Council Decision of 16 July 1985 on the comparability of vocational training qualifications between the Member States of the European Community. OJ L 199 31.07.1985 p. 56.

⁵ VÚOŠ se účastnil práce *Ciretoq* v letech 1998-1999. Vybrané části pracovní verze publikace Sellin, Burkart: *European trends in the development of occupations and qualifications*. Volume I. Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 1999. 76 s. ISBN 92-828-7192-4 byly přeloženy a publikovány jako příloha *Zpravodaje* v roce 1999. O *Ciretoq* viz též článek *Některé výsledky výzkumů trendů ve vývoji povolání a kvalifikací*. *Zpravodaj*, 1998, č. 7/8, s. 8-9.

⁶ Viz *Nové knihy v knihovně* v tomto čísle a článek *Požadavky na výzkum odborného vzdělávání v SRN*. *Zpravodaj*, 2002, č. 9, s. 10-11.

Pramen:

30 years with Cedefop – in good times and bad. Interview with Burkart Sellin, senior Cedefop VET expert. The interview was conducted by Cedefop Info editor Corinna Frey on 10 May 2006. *Cedefop Info*, 2006, č. 2, s. 1-2.

Časopis si můžete vypůjčit v knihovně, nebo se podívat na elektronickou verzi (EN, DE, FR) na webových stránkách http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/CedefopInfo/

Duální studijní obory jako klíč k profesi

Po ukončení školní docházky mnoho mladých lidí v Německu řeší otázku, zda začít studovat, nebo se rozhodnout pro profesní přípravu spojenou s praxí. Alternativou jsou duální studijní obory, které kombinují obojí. Předností je krátká doba studia, pravidelný příjem učně a studium spojené s praxí. Pro podniky je výhodou, že mladí absolventi tohoto studia jsou již znalí provozu, a proto jsou schopni rychleji přebírat zodpovědné úkoly. Odborné vědecké znalosti získané na vysoké škole nebo v akademii použijí studenti přímo v podniku, a tím si je prohloubí. Zároveň si mohou v praxi procvičovat klíčové kvalifikace, jako dovednost řešení problémů a sociálně kompetentní chování, čímž se také posiluje kompetence profesního jednání.

Studijní obory s integrovanou profesní přípravou

Duální studijní obory s integrovanou profesní přípravou spojují vědecké studium na vysoké škole nebo na akademii s praktickou přípravou v podniku. U každé třetí nabídky se vyskytuje jako další učební místo profesní škola (*Berufsschule*). Kromě akademií (*Akademien*) a odborných vysokých škol (*Fachhochschulen*) začaly mezitím duální studijní obory nabízet také univerzity. Během celkové doby profesní přípravy a studia se střídají praktické fáze v podniku a teoretické fáze na vysoké škole nebo v akademii. Zvláště příznačné je úzké obsahové a organizační spojení praktických zkušeností a získávání teoretických znalostí. To je zajištěno sladěním učebního oboru a studijního směru. Studující dosáhne během tří až pěti let dvou absolutorii: Závěrečné zkoušky v učebním oboru a vysokoškolského diplomu. Celé studium vyžaduje dobrou organizaci. Požadavky jsou vysoké, absolventům se však nabízejí dobré kariérové vyhlídky. Fáze praktické výuky jsou stanoveny v učební, praktikantské nebo volontérské smlouvě. Studium probíhá paralelně s profesní přípravou. Po základním studiu je profesní příprava zakončena povinně nebo fakultativně závěrečnou zkouškou před příslušnou komorou. Studující pak zůstávají v podniku v praktických semestrech nebo v době, kdy

se nekonají přednášky, jako výdělečně činní studenti (*Werkstudent*), praktikanti (*Praktikant*), odborné síly (*Fachkraft*) na částečný úvazek, dobrovolníci (*Volontär*) nebo stipendisté (*Stipendiat*).

K duálním studijním oborům s integrovanou profesní přípravou patří též studijní nabídky odborných akademií (*Berufsakademien*), i když na státních odborných akademiích v Bádensku-Württembersku, Berlíně, Sasku a Duryňsku i na některých soukromých odborných akademiích praktická část profesní přípravy není zakončena zkouškou v uznávaném učebním oboru organizovanou komorou. Pokud jde o obsahy, průběh studia, předpoklady pro přijetí a ukončení studia, mají být tyto nabídky duálního studia považovány za ekvivalent k ostatním duálním studijním oborům. Kromě toho se absolvování odborné akademie má z pohledu politiky vzdělávání obsahově a formálně ve všech bodech řadit přinejmenším jako rovnocenné, a v některých bodech (zkouška způsobilosti mistrů profesní přípravy, úroveň formálního vzdělání) dokonce výše než absolvování uznávaného učebního oboru.

Studijní nabídka

V posledních letech došlo k razantnímu vzestupu nabídek duálního studia. V Německu je zapsáno přes

42 000 studujících v 545 studijních oborech s integrovanou duální profesní přípravou, z toho kolem 70 % procent na odborných akademiích (viz tabulka). Celkem existuje téměř 19 000 kooperačních vztahů mezi akademiemi a vysokými školami na jedné straně a podniky, které poskytují učební místa, na straně druhé. Četné podniky však nabízejí více studijních oborů. Bez této dvojí evidence je ve spolkové republice zaznamenáno téměř 12 000 podniků, které poskytují duální studijní obory.

Vzdělávací zařízení	studijní obory	podniky	učni/ studenti
Odborné akademie	279	13047	30252
Odborné vysoké školy	213	3250	8046
Správní a hospodářské ak.	38	2442	3404
Univerzity	15	172	765
Celkem	545	18911	42467

Většina studijních nabídek integrované profesní přípravy je ze sféry hospodářských věd. V této oblasti je zapsána více než polovina studujících. Zpravidla se studium podnikového hospodářství kombinuje s obchodní profesní přípravou. Přitom studující mohou volit mezi mnoha různými studijními směry, jako je bankovníctví, mediální hospodářství, zdravotnický management, logistika nebo hospodářské právo. Ke specializaci dochází po dohodě s podnikem v souladu s těžištěm profesní přípravy a podnikovou činností. Zhruba třetina studijních nabídek je z oblasti inženýrských věd. Také zde existují různé možnosti specializace v různých odborných směrech. V tomto oboru existují také speciální studijní nabídky pro učně v řemesle, např. kooperativní studium dřevařské techniky pro truhlářské učně. Zvláště na odborných vysokých školách se posledních letech hodně otvíraly duální studijní obory v inženýrských vědách, aby se vyhovělo stoupající poptávce.

Aktuální vývoj

V minulých letech se při zřizování duálních studijních oborů projevila nová dynamika, jejíž průkopníky byly v 70. letech správní a hospodářské akademie a odborné akademie v Bádensku-Württembersku. Zvláště odborné vysoké školy se od konce 90. let silně angažují a své nabídky duálních studijních oborů zvyšují. Téměř dvě třetiny studijních nabídek s integrovanou profesní přípravou na odborných vysokých školách vznikly teprve v posledních pěti letech, v akademiích to bylo ve stejné době kolem jedné čtvrtiny.

Jen v průběhu posledního roku se počet studijních oborů zvýšil o 6,5 %. Na odborných vysokých školách vznikla více než polovina nových nabídek. Také počet

studujících stoupl celkem asi o 3,5 %. Téměř 60 % duálních studijních oborů, které se nově nabízely během posledního roku, pochází z oblasti hospodářských věd. Zároveň také v této profesní sféře odpadla většina neduálních studijních nabídek. Počet studujících se ovšem téměř nezměnil; v saldu zůstává malé plus. Na druhém místě v nových nabídkách následuje informatika. V roce 2005 bylo v oblasti informatiky poprvé nabídnuto kolem 20 % duálních studijních oborů.

Změny týkající se počtu a obsahů duálních studijních oborů ukazují, že studijní nabídky se průběžně přizpůsobují aktuálním a novým požadavkům na kvalifikace. Rozmanitost nabídky a úzké kontakty podniků s vysokými školami a akademiemi umožňují zaměřovat vzdělávání podle aktuálních požadavků trhu práce. Učební podniky se zpravidla zúčastňují tvorby obsahové a organizační koncepce duálního studijního oboru. Úzkou spoluprací mezi vysokými školami a podniky lze rychle reagovat na změněnou potřebu kvalifikací vytvořením nových vhodných studijních modelů. V minulém roce se nově objevily více interdisciplinární duální studijní nabídky, jako hospodářské právo a inženýrská informatika. Spojení více profesních oblastí v jednom studijním oboru vychází vstříc změněným pracovním požadavkům, které stále více obsahují komplexní a nadoborové profily činností.

Nové tituly v duálních studijních oborech

Také duální studijní obory jsou ovlivňovány aktuálním vývojem ve vysokoškolském systému. I v této oblasti dochází v rámci boloňského procesu k přechodu na nové dvoustupňové studium. Stále častěji se na vysokých školách a akademiích uděluje mezinárodně známější titul bakalář. Tak například Odborná akademie Berlín v průběhu svého začleňování do Odborné vysoké školy pro hospodářství Berlín již převedla celou svou nabídku duálního studia na nové bakalářské obory. Také na odborných vysokých školách a některých univerzitách byly diplomy nahrazeny titulem bakalář. Kolem 13 % nabídek duálního studia se zakončuje získáním titulu bakalář. Kromě toho na některých akademiích existuje možnost získat doplňkově k diplomu bakaláře také bakalářský titul zahraniční vysoké školy. Na odborných akademiích v Bádensku-Württembersku a na Württemberské správní a hospodářské akademii lze dosáhnout titulu *Bachelor with Honours z Open University* v Londýně. Ve správních a hospodářských akademiích v Berlíně a Essenu a v Hesenské odborné akademii mohou studenti podnikového hospodářství získat k diplomu ve svém oboru v dálkovém studiu na Odborné vysoké škole Zeeland v Nizozemsku titul *Bachelor of Business Administration*.

Jak odborné vysoké školy, university i odborné akademie mohou rozšiřovat své studijní nabídky o magisterské programy. Na bádensko-württemberské Odborné akademii Mosbach se nabízí magisterské studium trvající rok a půl. Tím se absolventům bakalářského studia nabízí nová možnost získání další kvalifikace s mezinárodní vazbou. Ve srovnání s absolventy vysokých škol a odborných vysokých škol se absolventům bakalářského studia na základě podnikové praxe během základního studia například na Odborné akademii Mannheim promíjí polovina odborné praxe předepsané pro magisterské studium.

Mezinárodní zaměření

Globalizace vyžaduje nejen mezinárodně uznávané tituly, nýbrž i mezinárodní zaměření studia. Navzdory dvojímu zatížení studiem a profesní přípravou zůstává na to čas i v duálním studijním oboru. Výuka cizích jazyků je povinná a většinou je možný pobyt v zahraničí. Mnoho vysokých škol a akademií podporuje studenty prostřednictvím výměnných programů, mají-li o pobyt v zahraničí zájem. Kromě semestru na zahraniční vysoké škole se může v zahraničí absolvovat také semestr praxe. Dobré možnosti k tomu existují ve velkých podnicích, které vlastní závody v zahraničí.

Kromě toho také existují speciální mezinárodní duální studijní obory s angličtinou jako vyučovacím jazykem a se stanovenými zahraničními pobyty, např. *Bachelor of International Management* na Odborné vysoké škole pro ekonomii & management Essen. V integrované formě se také nabízejí dvounárodní studijní obory. V Odborné akademii Lörrach lze dosáhnout paralelně německého diplomu bakaláře a francouzského vysokoškolského titulu *Maîtrise de Science et*

Technique. Absolventi tak mohou po třech letech doložit tři absolutoria: kromě obou vysokoškolských diplomů také odborně praktické absolutorium jako hospodářský asistent.

Perspektivy na trhu práce

Úspěch vzdělávání v modelech duálního studia je značný. Na odborných akademiích je kvóta předčasných ukončení hodně pod 10 % a existuje možnost předčasného odchodu s ukončeným odborným vzděláním. Podnikové průzkumy potvrzují nadprůměrně dobré kariérní vyhlídky absolventů s bakalářským titulem. Také podniky mají ze studijních oborů užitek. Při přechodu ze studia do profese není nutné žádné časové a finančně náročné zapracování a odpadají drahé školicí programy pro absolventy vysokých škol.

Absolventi duálních studijních oborů bývají mladší než absolventi tradičních studijních oborů. Spojením profesní přípravy a studia mohou ušetřit až tři roky. Většina studentů dokáže ukončit studium v normální době. Na trhu práce mají proto ve srovnání se staršími studujícími tradičních studijních oborů náskok. Bezprostředně po ukončení studia najde odpovídající místo přes 90 % absolventů odborných akademií. Většina dostane nabídku od svého učebního závodu. Vysoká kvóta převzetí absolventů existuje také v duálních studijních oborech na odborných vysokých školách a univerzitách. Učební podniky si dohadují klausuli o splacení nákladů na profesní přípravu pro případ, že se absolvent rozhodne přejít k jinému podniku.

Pramen: Waldhausen, Verena: Duale Studiengänge als Schlüssel zum Beruf: praxisnah und schnell. Berufsbildung, 2005, č. 94/95, s. 64-66.

Škola může způsobit chorobu

Stresovým faktorem číslo jedna je u dětí a mladistvých škola. K tomuto výsledku došel aktuální průzkum Institutu Forsa provedený z pověření Nemocenské pojišťovny německých zaměstnanců (DAK), který je zveřejňován ve vzdělávacím magazínu FOCUS-SCHULE. Dotazovanými byli rodiče školních dětí mladších 18 let, u kterých se již stresové symptomy objevily. Podle toho 60 % stresovaných žáků trpí ztrátou koncentrace a nervozitou. U 47 % žáků se jako reakce projevují bolesti břicha a hlavy, 45 % udává, že dítě je vůči rodičům nebo ostatním agresivní a 37 % dětí bylo smutných nebo se stáhly do sebe. 30 % dětí

trpělo poruchami při učení a ve výkonnosti a 23 % vůbec nechtělo chodit do školy.

Již více studií dokázalo, že vyučování zaměřené na výsledky vyžaduje svoji daň: O stresových zážitcích informovalo v jedné studii vývojového psychologa Arnolda Lohause z Marburgu 72 % sedmi až jedenáctiletých dětí, u dvanácti až šestnáctiletých to bylo 81 %. Psycholožka Inge Seiffge-Krenke z Mainzu v roce 2005 v mezinárodní studii dokázala, že pro německé mladistvé je největším stresovým faktorem škola.

Pramen: Schule kann krank machen. Wirtschaft und Berufserziehung, 2006, č. 2, s. 6.

Co nového v časopisech

<p>European journal of vocational training</p> <p>Schneeberger, Arthur</p> <p>Skills for the knowledge and service society. Trends determining future pre-service and in-service VET needs. [<i>Kvalifikace pro společnost znalostí a služeb. Trendy určující budoucí potřeby odborného vzdělávání a přípravy před vstupem do zaměstnání a v zaměstnání.</i>]</p> <p>EJVT, 2006, č. 38, s. 6-23, 6 tab., 1 obr., lit. 29.</p> <p>Přeměna ve společnost služeb a uplatnění vysokoškolačků v této společnosti. Stoupající míra účasti v terciárním vzdělávání. Mezinárodní trend vede k učinění odborného vzdělávání a přípravy součástí terciárního vzdělávání. Velká část pracovních příležitostí však zůstává vyhrazena pro lidi se střední a nízkou kvalifikací. Mnoho zaměstnání ve službách nevyžaduje dlouhou a specializovanou profesní přípravu, vyžaduje však obecné základní a behaviorální dovednosti. Toto všeobecné vzdělávání je nezbytné pro zaměstnatelnost mladých lidí a jako platforma pro celoživotní vzdělávání.</p>	<p>Reinmann, Gabi</p> <p>Understanding e-learning: an opportunity for Europe? [<i>Chápání e-learningu: příležitost pro Evropu?</i>]</p> <p>EJVT, 2006, č. 38, s. 24-38, 1 obr., lit. 19.</p> <p>Potenciál nových informačních a komunikačních technologií a jejich vliv na diskuse o vzdělávání. Technologický přístup ke vzdělávání má nejen svá omezení, ale také rizika. V důsledku toho se zdá nezbytné přistupovat k e-learningu ze vzdělávacího hlediska. Hypotézou je, že člověk musí nejprve pochopit učení jako takové k tomu, aby byl schopen propagovat e-learning. Byl navržen heuristický rámcový model, který má ukázat, že technická řešení přijdou až na konci řetězu rozhodnutí, která se vztahují, nebo by se měla vztahovat především ke vzdělávání. E-learning s pedagogickým přístupem v Evropě otevírá nové možnosti různých forem a metod vzdělávání, hlavní překážkou však je důraz kladený na technologický přístup.</p>
<p>Mària i Serrano, Josep F.</p> <p>Traineeships as vocational training in Catalonia: between the law, the actors and the market. [<i>Praxe jako profesní příprava v Katalánsku: mezi právem, aktéry a trhem.</i>]</p> <p>EJVT, 2006, č. 38, s. 39-48, 4 tab., lit. 16.</p> <p>Praktická příprava v podniku může být pro studenty odborných škol dobrou příležitostí k získání dovedností, je to však také delikátní proces. Autor článku zkoumal praxi studentů jako součást své disertační práce v ekonomii a chápe získávání dovedností jako interaktivní proces mezi právem, chováním frekventantů, škol a podniků a tlakem vykonávaným trhem práce. Popis získávání dovedností je podložen kvantitativními i kvalitativními údaji, které napomáhají lepšímu porozumění procesu.</p>	<p>Salvà Mut, Francesca – Oliver Trobat, Miquel F. – Calvo Sastre, Ana María</p> <p>Young people of low educational level: promoting innovative projects. [<i>Mladí lidé s nízkou úrovní vzdělání: podpora inovativních projektů.</i>]</p> <p>EJVT, 2006, č. 38, s. 49-65, lit. 27.</p> <p>Údaje o počtu mladých lidí, kteří na Baleárských ostrovech předčasně opouštějí vzdělávací systém bez formální kvalifikace, ukazují, že tento region je na tom hůře než většina regionů ve Španělsku a v EU jako celku. Regionální správa proto zadala vypracování studie o tomto fenoménu univerzitě Baleárských ostrovů. Článek představuje studii, která charakterizuje hlavní problémy sociálně profesní integrace mladých lidí, popisuje metody výzkumu a uzavírá uvedením hlavních výsledků studie.</p>
<p>Alexander, Peter-Jörg – Hahne, Michael – Lukas, Manfred – Pohl, Detlef</p> <p>EUROPASS Training Plus: Practicert. [<i>EUROPASS Profesní příprava¹ Plus: Practicert.</i>]</p> <p>Autoři článku, učitelé v odborném vzdělávání, mají odpovědnost za rozvíjení interkulturních pracovních dovedností, které jsou důležité pro úspěšné řízení lidí s různým zázemím. Speciální mezinárodní kompetence může absolventům pomoci najít atraktivní zaměstnání a posílit pozici jejich podniku na globálním trhu. V kontextu evropské integrace jsou přeshraniční pracovní umístění vhodným nástrojem přípravy mladých lidí na mezinárodní situace při práci. Moduly profesní přípravy mimo domov vyžadují pečlivou organizaci. Platná certifikace interkulturního vzdělávání je důležitá pro dokumentování přidané hodnoty profesní přípravy v zahraničí.</p> <p>¹ Europass Profesní příprava změnil od 1. 1. 2005 název na Europass mobilita.</p>	<p>Warden, Rebecca</p> <p>Launching a Syrian apprenticeship scheme: paving the way for change. [<i>Zahájení syrského systému učňovství: dláždění cesty pro změnu.</i>]</p> <p>EJVT, 2006, č. 38, s. 99-115, 2 tab., lit. 7.</p> <p>Článek seznamuje s pokrokem projektu usilujícího o zavedení systému učňovství, který bude v Sýrii poprvé poskytovat školní a podnikovou profesní přípravu. Vypočítává úspěchy a nezdary tohoto projektu. Sýrie je pro tuto iniciativu novým teritoriem. Článek popisuje potíže s postupem prací ve vysoce centralizovaném prostředí, kde vláda, školy a podniky mají malé zkušenosti se vzájemnou spoluprací. Zdůrazňuje, že speciální pozornost je třeba věnovat budování mostů mezi různými účastníky na všech úrovních. Ukazuje, že tento skromný projekt připravuje půdu pro daleko ambicióznější přeměny syrského systému odborného vzdělávání a přípravy.</p>

Nové knihy v knihovně

Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání. 1. vyd., 2. dotisk. Praha, Výzkumný ústav pedagogický 2005. 104 s. ISBN 80-87000-03-X Sg. 26076

Potůček, Martin: **Manuál prognostických metod.** Praha, Sociologické nakladatelství (SLON) 2006. 193 s. (Studijní texty) ISBN 80-86429-55-5 Sg. 26075

Metoda Delphi je kontrolovaná diskuse „na dálku“, která probíhá anonymně ve více kolech. Tradičně se realizuje prostřednictvím letecké či elektronické pošty nebo faxu. Každý z účastníků touto cestou v prvním kole obdrží a vyplní dotazník vypracovaný organizačním týmem, odešle jej zpět a ve druhém kole obdrží souhrn výsledků prvního kola současně s druhým dotazníkem. Viz též Požadavky na výzkum odborného vzdělávání v SRN. Zpravodaj, 2002, č. 9, s. 10-11.

Hilský, Martin – Zelenka, Jan: **Od Poea k postmodernismu.** Proměny americké prózy. 1. vyd. Praha, Odeon 1993. 516 s. ISBN 80-207-0459-0 Sg. 26059

Jedním z forem populární literatury, kterou Vonnegut využívá a zároveň ironicky překonává, je science fiction. Tento žánr se mu stal nejen prostředkem, výbrž i cílem vlastních kritických a satirických záměrů.

Parma, Petr: **Umění koučovat.** Systemické koučování ve firmě, rodině a škole pro kouče i koučované, studenty, odborníky i veřejnost. 1. vyd. Praha, Alfa Publishing 2006. 222 s. (Management praxe) ISBN 80-86851-34-6 Sg. 26062

... když se podíváme na synonyma k anglickému „problem“, najdeme slova jako riddle, enigmam puzzle (záhada, tajemství, hádanka) a také uncertainty, doubt, question (nejistota, nejistota, pochybnost, otázka). Český „problém“ tak odpovídá spíše anglickému „trouble“ – trable, potíž, nesnáze. Mezi synonymy anglického „trouble“ slovo „problem“ nenajdete...

Fritz, Hannelore: **Spokojeně v zaměstnání.** 1. vyd. Praha, Portál 2006. 199 s. ISBN 80-7367-113-1 Sg. 26063

Velmi často se stává, že se zabýváme činnostmi, které jsou zbytečné. Jednou s nimi někdo začal a od té doby se vykonávají stále dál, aniž se někdo zamyslí nad tím, zda má v současné chvíli ještě smysl je vykonávat.

Kam na školu. Střední školy v České republice. 2007/2008. Zpracovatel: Ivana Eliášková. Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2006. 679 s. ISBN 80-85118-96-3

Beicht, Ursula: **Entwicklung der Ausbildungsvergütungen in Deutschland.** [Vývoj odměňování učňů v Německu.] Bielefeld, Bertelsmann 2006. 76 s. (Forschung Spezial; Heft 12) ISBN 3-7639-1089-1 Sg. 26064

Neue und modernisierte Ausbildungsberufe 2006 – Kurzbeschreibungen. Ergebnisse, Veröffentlichungen und

Materialien aus dem BIBB. Stand: August 2006. [Nové a modernizované učební obory 2006 – krátké popisy. Zkušenosti, vyhlášky a materiály z BIBB. Stav: srpen 2006.] 1. vyd. Bielefeld, Bertelsmann 2005. 87 s. (Schriftenreihe des Bundesinstituts für Berufsbildung) ISBN 3-7639-1090-5 Sg. 26065

Nové obory: Fachangestellter für Markt- und Sozialforschung, Fachkraft für Möbel-, Küchen- und Umzugservice, Kaufman für Dialogmarketing, Servicefachkraft für Dialogmarketing.

Feller, Gisela: **Weiterbildungsmonitoring ganz öffentlich. Entwicklungen, Ergebnisse und Instrumente zur Darstellung lebenslangen Lernens.** [Zcela otevřený monitoring dalšího vzdělávání. Vývoj, zkušenosti a nástroje pro zobrazení celoživotního učení.] Bielefeld, Bertelsmann 2006. 179 s. (Schriftenreihe des Bundesinstituts für Berufsbildung) ISBN 3-7639-1086-7 Sg. 26066

Borch, Hans – Weißmann, Hans – Wordelmann, Peter: **Das IT-Weiterbildungssystem und seine internationale Dimension.** [Systém dalšího vzdělávání pomocí informačních technologií a jeho mezinárodní dimenze.] Bielefeld, Bertelsmann 2006. 377 s. (Schriftenreihe des Bundesinstituts für Berufsbildung) ISBN 3-7639-1083-2 Sg. 26077

Příklady z Německa, Dánska, Nizozemska a Francie.

Beicht, Ursula – Krekel, Elisabeth M. – Walden, Günter: **Continuing vocational education and training – What costs, what benefits do participants have?** [Další odborné vzdělávání a příprava – Jaké náklady, jaké výnosy mají účastníci?] Bielefeld, Bertelsmann 2006. 135 s. ISBN 3-7639-1088-3 Sg. 26078

Výchova a vzdelávanie dospelých. Andragogika. Terminologický a výkladový slovník. Autori projektu a editori slovníka Ladislav Ďurič - Viliam S. Hotár - L'ubomír Pajtinka. 1. vyd. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 2000. 547 s. (Terminologický a výkladový slovník ; Sv. 7) ISBN 80-08-02814-9 Sg. 26079

sebaučova (a sebaučdelavanie) [angl. self-education; nem. Selbsterziehung; fr. éducation de soi; rus. samovospitanije] – sústavná činnosť dospelého jednotlivca zameraná na cielavedomé sformovanie vlastnej osobnosti. V širšom zmysle s. predstavuje akt. zvnútorňovanie (interiorizáciu) každého vých. pôsobenia.

Science teaching in schools in Europe. Policies and research. [Přirodovědné vyučování v základních školách (ISCED 1 a 2) v Evropě. Politika a výzkum.] Brussels, Eurydice 2006. 92 s. ISBN 92-79-01923-6 Sg. 26080

L'enseignement des sciences dans les établissements scolaires en Europe. État des lieux des politiques et de la recherche. Bruxelles, Eurydice 2006. 92 s. ISBN 92-79-01922-8 Sg. 26081

Hirt, Tomáš – Jakoubek, Marek: "Romové" v osidlech sociálního vyloučení. Plzeň, Aleš Čeněk 2006. 414 s.

ISBN 80-86898-76-8

Sg. 26082

Obyvatel sociálně vyloučené lokality obtížně získává práci. Paradoxní je, že stávající právní úprava mu v tom příliš nepomáhá a typického příslušníka chudých nekvalifikovaných vrstev zvyhodňuje proti tomu, kdo pracuje na statusově vyšším postavení, popřípadě statusově vyšší formou.

Svoboda, Václav: Public relations moderně a účinně. 1. vyd. Praha, Grada 2006. 240 s. (Expert)

ISBN 80-247-0564-8

Sg. 26083

Krizový management tedy není v žádném případě módní záležitostí. Zejména to platí v našich, ještě stále se vyvíjejících hospodářských, společenských i politických poměrech. Také proto by se mělo myslet na nepředvídané události včas – což je přinejmenším zpočátku úkolem pro pracovníky public relations.

Zajímavé internetové adresy

Včasná identifikace potřeb kvalifikací v síti

Früherkennung von Qualifikationserfordernissen im Netz zkráceně *FreQueNz*, je výzkumná síť podporovaná německým Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu. V rámci této sítě přispívají různé ústavy a instituce k časně identifikaci potřeb kvalifikací. Síť rovněž vytváří, spravuje a provozuje elektronickou informační a komunikační platformu.

FreQueNz-Newsletter vychází jednou ročně (v němčině) od roku 2004 v tištěné i elektronické podobě (vydání z roku 2006 je k dispozici v knihovně). Viz též článek na straně 3-4. <http://www.frequenz.net/>

Nové adresy institucí Evropské unie

V květnovém Zpravodaji jsme psali o změně domény u webových stránek evropských institucí a uváděli jsme novou adresu Cedefopu.

Na obrázku vidíte novou adresu portálu Evropa. Na tentýž portál se dostanete i v případě, že použijete adresu <http://www.europa.eu/>, která byla uvedena v květnovém Zpravodaji. Z portálu, kde si můžete nastavit češtinu, vedou odkazy na webové stránky jednotlivých institucí. Např.:

Evropská komise <http://ec.europa.eu/>; Rada Evropské unie <http://www.consilium.europa.eu/>;

Evropský parlament <http://www.europarl.europa.eu/>; Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>;

Úřad pro úřední tisky Evropských společenství <http://publications.europa.eu/>.

Adresa Cedefopu funguje též bez „www“ (uvedeného v květnovém čísle) v podobě <http://cedefop.europa.eu/>.

Česko litevský a litevsko-český slovník

Oba slovníky najdete na adrese http://www.phil.muni.cz/jazyk/baltistika/slovník_litevsky.htm

Poslední aktualizace byla 18. 10. 2004. Kontaktní adresa, na kterou můžete posílat dotazy, stále funguje.

Jazyky v Evropě na stránkách BBC

Na webových stránkách BBC najdete jednotlivé evropské jazyky buď podle rejstříku zemí, nebo podle seznamu jazyků. Hledáte-li podle zemí, objeví se mapka, vedle které je stručný popis uvádějící úřední jazyk (jazyky) země a další používané jazyky, včetně toho, kolik procent obyvatelstva je používá. Hledáte-li podle jazyků, můžete si osvojit i jednoduché fráze, např.: *Těší mě. Potřebuji pomoc.* http://www.bbc.co.uk/languages/european_languages/index.shtml